

Aile Sağlığı Merkezinde Tıbbi Atık Yönetimi

Ayşen MERT¹

GİRİŞ

Atık kavramının özüne bakıldığı zaman, ürünlerin kullanıldıktan sonra ekonomik açıdan yararlı olmayan, gözden çıkarılan bölümlerini ifade ettiği görülür. Günümüzde sanayileşme, hızlı kentleşme, hızlı nüfus artışı ve göç beraberinde atık sorununu ortaya çıkarmıştır. Sanayi kuruluşlarının çıktısı olan katı, sıvı ve gaz atıklar tabiata ve kaynak sularına karışıp tüm çevre ve canlılar için tehlikeli problemlere neden olmaktadır. Bu şekildeki çeşitli sorunların ortaya çıkması sebebiyle, soruna çözüm bulmak için farklı arayışlar içerisine girilmiştir (1).

Dünyadaki teknolojik ilerleme ve gelişmelerle birlikte önemli ve hızlı bir şekilde büyüyen sektörlerden bir tanesi de sağlık sektörü olmuştur. Bu sektörde meydana gelen ilerlemeler sebebiyle üretilen atık çeşitleri ve miktarlarında da önemli oranda artış meydana gelmiştir. Tıbbi atıkların en genel problemlerinden biri yetersiz atık yönetimi, sağlığa zararlı etkileriyle ilgili bilgi sahibi olunmaması, yetersiz finans ve insan kaynakları ve atıkların istenilen düzeylerde kontrol altına alınamamasıdır (2).

Tıbbi atıklar, atıklar içinde miktar olarak önemli bir yere sahip değildir. Fakat etkileri bakımından çok önemlidirler. Atıkların işlenmeden depolanması ve atıkların yönetimi için gerekli kurallara uyulmaması neticesinde ciddi riskler ortaya çıkabilmektedir. Bu risklerin en minimuma indirilmesi ve sağlık kuruluşları bakımından ortaya çıkan ekonomik kayıpların azaltılabilmesi için tıbbi atıklar konusunda gereken önlemlerin alınmasının önemi gittikçe artmıştır (1).

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği AD.,
aysendr1978@hotmail.com

f) Konteynerlerin kapakları daima kapalı ve kilitli tutulur, yetkili olmayan kişilerin açmasına izin verilmez.

g) Konteynerler, atıkların boşaltılmasını müteakiben veya herhangi bir kazadan hemen sonra temizlenir ve dezenfekte edilir. Temizlik ve dezenfeksiyon uygun dezenfektan kullanılarak yapılır.

ğ) Konteynerler, tıbbi atıkların geçici depolanması dışında başka maksatla kullanılmaz.

Maliyetlerin Karşılanması

Sağlık kuruluşları, ürettiği tıbbi atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı için gerekli olan harcamaları bertaraf eden kurumlara ödemekle yükümlüdürler. *Ücretler İl Mahalli Çevre Kurulları tarafından belirlenmektedir (8, 11). 25.01.2017 tarihli ve 29959 sayılı Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nin 24'üncü maddesi gereğince 2020 yılı için İl Mahalli Çevre Kurullarınca belirlenen tıbbi atık bertaraf bedellerine Çevre ve Şehircilik Bakanlığının resmi internet sitesinden ulaşılabilir.* (22): <https://cygm.csb.gov.tr/2020-yili-tibbi-atik-bertaraf-bedelleri-duyuru-411675>

SONUÇ

Aile Sağlığı Merkezleri de dahil olmak üzere tüm sağlık kuruluşları tarafından oluşturulan tıbbi atıkların doğaya ve tüm canlılara zarar vermesinin engellemesi önemli bir konudur. Bu sayede hem kendi sağlığımız hem de gelecek kuşaklar koruma altına alınmış olacaktır. Sağlık sektöründe hizmet veren tüm kuruluşların çevreye zararları dokunmadan hizmet vermeye devam etmeleri için gerekli olan atık yönetimi uygulamalarının başarısı, tüm sağlık ekibinin desteği ile mümkündür.

KAYNAKLAR

1. Ertaş H, Güden MA. Hastanelerde Tıbbi Atık Yönetimi. Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi. 2019; (1), 53-67.
2. Ege, H. Adana İli Tıbbi Atık Yönetimi; Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana. 2009.
3. Ulutaşdemir N, Şişman Elevli S, Arman Ö. Tıbbi Atık Yönetiminde Sağlık Çalışanlarının Rolü: Bir Devlet Hastanesi Örneği. (GUSBEED) Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, Yıl: 2020 / Cilt: 11 / Sayı: Ek.
4. Akköse, N. Sağlık Kurumlarında Tıbbi Atık Yönetimi (Denizli Serinhisar ve Çardak İlçeleri Örneği). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 2015.
5. Yılmaz A, Bozkurt Y. Türkiye'de Kentsel Katı Atık Yönetimi Uygulamaları ve Kütahya Katı Atık Birliği (KÜKAB) Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2010; (15), 11-28.
6. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük. Erişim Tarihi: 26.07.2021. <https://sozluk.gov.tr/>
7. WHO 2018. Erişim Tarihi: 26.07.2021. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/health-care-waste>.

8. Erdoğan, Ö. (2021). Tıbbi Atık Yönetimi. Ahmet Başustaoglu, Dürdal Us (Ed). Hemşireler İçin Tıbbi Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları içinde (s. 153- 162). Ankara: Hipokrat Yayınevi.
 9. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Sayı:33900, 27 Kasım 2020. Erişim Tarihi 26.07.2021. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tibbi-Atik-Istatistikleri-2019-33900>
 10. WHO. Fundamentals of Healthcare Waste Management United Nations Environment Programme/ SBC WHO, Erişim Tarihi 26.07.2021. http://www.who.int/water_sanitation_health/medicalwaste/en/guidancemanual1.pdf
 11. Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği. 25.01.2017 Tarih ve 29959 Sayılı Resmi Gazete.
 12. Çoker S. Kocaeli İlindeki Kamu Hastanelerinde Tıbbi Atık Yönetimi. Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Uzmanlık Tezi, Kocaeli, 2017.
 13. WHO, 2014. Erişim Tarihi 26.07.2021. https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0012/268779/Safe-management-of-wastes-from-health-care-activities-Eng.pdf
 14. Baykara Mat ST, Baykal Ü. Sağlık Kuruluşlarında Tıbbi Atık Yönetimi ve Sıfır Atık Yaklaşımı. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 2020. Sayı / Number: 3 Cilt / Volume: 7.
 15. Nessa K, Quaiyum MA, Khuda B. WasteManagement in Healthcare Facilities. A Review, 2001. No: 144, Centrefor Healthand Population Research, Bangladeş.
 16. Çetinbaş M. Sağlık Kuruluşlarından Kaynaklanan Tıbbi Atıkların Kütlesel Karakterizasyonu. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2017.
 17. Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği. 25.01.2013 Tarih ve 28539 Sayılı Resmi Gazete.
 18. Öngel K, Zaloğlu A. Aile Hekimliğinde İş Güvenliği. Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi. Cilt: 9 Sayı: 4, Temmuz - Ağustos 2017.
 19. Solmaz M, Solmaz T. Hastanelerde İş Sağlığı ve Güvenliği. Gümüşhane Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi.2017; 6(3): 147-156.
 20. Ünite İçi Atık Yönetim Planı Formatı. Erişim Tarihi 22.07.2021. <https://webdosya.csb.gov.tr/db/kirklareli/icerikler/saglik-kuruluslari--c-n-20190410140527.doc>
 21. Aile Sağlığı Merkezi Tıbbi Atık Yönetim Planı. Erişim Tarihi: 22.07.2021. <https://mersinism.saglik.gov.tr/Eklenti/64978/0/aile-sagligi-merkezi-tibbi-atik-yonetim-planidocx.docx>
 22. 2020 Yılı Tıbbi Atık Bertaraf Bedelleri. Erişim Tarihi: 11.08.2021. <https://cygm.csb.gov.tr/2020-yili-tibbi-atik-bertaraf-bedelleri-duyuru-411675>
- (8. Kaynak yazarı Sn. Özcan Erdoğan'dan 09.08.2021 tarihinde mail ile izin alınmıştır.)